

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» щодо спрощення господарської діяльності з виробництва пива, вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

В цілому, за період 2012-2017 роки ринок пива в Україні зменшився на 40%. На це вплинула низка факторів, серед яких законодавчі нововведення в частині прирівняння пива до міцного алкоголю, підвищення акцизної ставки, зміни умов ліцензування та реклами, тощо. В результаті чого, це призвело до збільшення податкового навантаження та зробило збитковою пивоварну діяльність, зокрема, для малих пивоварень. Окрім того, ринок пива має ознаки прихованої олігополії, що пояснюється наявністю невеликої кількості ключових виробників. Однак, розвитку пивоваріння на внутрішньому ринку може сприяти розвиток крафтових пивоварень.

Разом з тим, з 12 березня 2020 року на всій території України було встановлено низку обмежувальних карантинних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). Зокрема, протягом 3 місяців було заборонено роботу закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо).

Зупинення діяльності ресторанів і кафе на час карантину, у тому числі, сильно вдарило по виробниках крафтових продуктів. Зокрема, у пивній галузі найбільше постраждали крафтові броварні (маленькі незалежні броварні, які готують напій за традиційними рецептами), які є частиною екосистеми ресторанного бізнесу. Оскільки такі виробники прив'язані до офлайн-майданчиків і обмежені каналами збуту (вони не мають доступу до мережі продуктових магазинів та супермаркетів), для них практично непідйомною ношею стало податкове навантаження в поєднанні з виплатою кредитів і орендної плати.

В результаті, більшість таких крафтових броварень призупинили виробництво та втратили 90% каналів збуту в період карантину. Такі суб'єкти господарювання наразі потребують підтримки з боку держави, в першу чергу - з метою збереження та створення нових робочих місць.

На сьогодні, в Україні частка крафтового пива складає близько 3% від усього ринку пива. До прикладу, в США частка крафту відносно загального ринку, складає понад 12% і продовжує зростати.

В Україні поняття «крафтового пива» так само, як і «малі виробники пива» або «незалежний малий пивоварний завод», відсутні. Однак, з метою стимулювання розвитку крафтового пивоваріння, у 2016 році був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких

законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», яким було встановлено знижену вартість ліцензії на оптову торгівлю для пивоварень з об'ємом виробництва менше 3000 гектолітрів на рік, тим самим відокремивши дрібний бізнес від великих промислових виробників пива. Варто зазначити, що передбачений граничний обсяг виробництва пива до 3000 гектолітрів на рік є меншим в 66 разів від загальноприйнятої європейської норми в 200 000 гектолітрів пива на рік.

Річна плата за ліцензії на право оптової торгівлі виключно пивом для таких виробників складає 30 000 гривень, відповідно до статті 15 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального».

У 2019 році кількість виробників пива з обсягом виробництва пива до 3000 гектолітрів в рік **склала 204**, а кількість суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на оптову торгівлю алкогольними напоями, виключно пивом для виробників пива з обсягом виробництва до 3000 гектолітрів на рік **склала 137**.

Поряд з цим, існує ще така категорія виробників пива, обсяги виробництва яких складають від 3000 гектолітрів до 20 млн. літрів на рік (які у розумінні європейського законодавства є малими виробниками пива), однак які сплачують загальну вартість за ліцензії на право оптової торгівлі алкогольними напоями у розмірі 500 000 гривень на рівні з пивними гігантами, обсяги виробництва яких від 20 млн. літрів на рік. **Таких виробників налічується 28** і вони перебувають у несправедливих конкурентних умовах з великими пивзаводами. У порівнянні з пивними гігантами, частка обсягу виробництва пива цими 28 суб'єктами господарювання складає лише 9% від загального обсягу виробленого пива в Україні. Це при тому, коли частка обсягу виробництва пива пивними гігантами (9 виробників пива) складає 87% від загального обсягу виробленого пива в Україні.

Також, у зв'язку з тим, що для малих броварень немає податкових пільг на сплату акцизу, як в інших європейських державах, загальне податкове навантаження на 1 літр пива, виробленого на таких невеликих броварнях є значно вищим, ніж на підприємствах пивних гігантів.

Разом з тим, згідно Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з другої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678, податкове законодавство України має бути наближене до законодавства ЄС, в тому числі щодо справляння акцизного податку з алкогольних напоїв.

Відповідно до Директиви Ради 92/83/ЄЕС «Про гармонізацію структур акцизних зборів на алкоголь та алкогольні напої» від 19 жовтня 1992 року, для цілей застосування зниженої ставки термін «незалежний малий пивоварний завод» означає такий пивоварний завод, який є юридично та економічно незалежним від будь-якого іншого пивоварного заводу, розташований на території, що є фізично відокремленою від території будь-якого іншого

пивоварного заводу, та не є підприємством, що працює за ліцензією. Окрім того, щорічний обсяг виробництва пива, що варять незалежні малі пивоварні заводи не повинен перевищувати 200 000 гектолітрів пива на рік. На сьогодні **під такі критерії підпадає 232 вітчизняні броварні.**

У розрізі країн ЄС граничні межі обсягу виробництва, що ідентифікують малого виробника суттєво відрізняються від ситуації, яку Україна має на сьогодні. Наприклад, в Німеччині, Бельгії, Чехії та Люксембурзі така межа становить 200 тис. гектолітрів пива. Такі країни диференціюють ставки акцизного податку в залежності від обсягів виробництва пива.

Ринок пива України – важливий, зокрема, тому, що одне робоче місце в індустрії створює до 5 місць в суміжних галузях. Перш за все це стосується виробників галузі агро-промислового комплексу, які виробляють обладнання для пивоварних заводів, вирощують пивоварний ячмінь та солод, а також робочі місця у логістиці, у сфері послуг та в роздрібній торгівлі. Однак, створення одного робочого місця на таких виробництвах коштує близько 1 млн. грн. Ці робочі місця створюють високу додану вартість, відповідно розширюють податкову базу населених пунктів у яких вони працюють.

Відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», ліцензування - засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

Ліцензія на виробництво алкогольних напоїв діє протягом 5 років без можливості її продовження, а отже виробник змушений повторно проходити повну процедуру отримання ліцензії на таку діяльність кожні 5 років.

При цьому, виробники пива та виноробної продукції кожного разу перед отриманням ліцензії на виробництво, також зобов'язані проходити атестацію виробництва відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального».

Таким чином, встановлення необхідності отримання ліцензії на виробництво пива, вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових кожні 5 років, є для виробників додатковим навантаженням та відповідно створює надмірні бар'єри, особливо для малого (мікро) та середнього бізнесу.

Окрім того, Законом України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» передбачено реєстрацію потужностей із виробництва харчових продуктів або отримання експлуатаційного дозволу на такі потужності.

Таке повторне отримання дозвільних документів, які підтверджують безпечність та якість виготовленої продукції, є для виробників додатковою регуляцією та розглядається бізнесом як дублювання функції контролю держави,

що ускладнює ведення бізнесу в Україні та відповідно створює надмірні бар'єри для залучення інвестицій в галузь.

Також, частиною другою статті 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» передбачено відповідальність суб'єктів господарювання за неподання чи несвоєчасне подання звіту або подання звіту з недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу алкогольних напоїв до органу виконавчої влади, уповноваженого Кабінетом Міністрів України видавати відповідні ліцензії, - у розмірі 17000 гривень.

Станом на 01.07.2020 ліцензії на виробництво алкогольних напоїв отримали 413 суб'єктів господарювання, з яких 274 - це виробники пива та 130 вина. Враховуючи принципи, закладені Актом з питань малого бізнесу для Європи, Проектом Закону також пропонується зменшити розмір штрафів для виробників пива з об'ємом виробництва до 20 млн. літрів та малих виробників виноробної продукції за неподання чи несвоєчасне подання звіту або подання звіту з недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу алкогольних напоїв.

Відповідно до даних, наданих Державною податковою службою України, у 2019 році 9 суб'єктам - малим виробникам виноробної продукції було нараховано 4 штрафи за неподання чи несвоєчасне подання звіту або подання звіту недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу алкогольних напоїв, а суб'єктам - виробникам пива з об'ємом виробництва до 20 млн. - 64 штрафи. Загальна кількість коштів, сплачених відповідно до нарахованих штрафів у 2019 році суб'єктами виробниками пива з об'ємом виробництва до 20 млн. літрів та малими виробниками виноробної продукції, склала 449 тис. грн.

Виходячи з того, що штрафні санкції диспропорційно сильно впливають саме на фінансовий стан малих виробників, а особливо нових компаній, що лише розпочали свою діяльність, пропонується зменшити штрафні санкції за неподання чи несвоєчасне подання звіту або подання звіту з недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу алкогольних напоїв для виробників пива з об'ємом виробництва до 20 млн. літрів та для малих виробників виноробної продукції. Цим Проектом Закону пропонується встановити єдиний розмір штрафу на рівні 1700 грн, що був розрахований відповідно до об'єму ринку, що займають компанії-виробники пива з об'ємом виробництва менше 20 млн. літрів на рік - такі підприємства займають 13 % або трохи більше 1/10 ринку виробництва пива в Україні та відповідно мають щонайменше у 10 разів менший дохід. У той самий час, частка малих виробників виноробної продукції у виробництві вина в Україні є ще меншою – 1 % від усього об'єму ринку. Обраний єдиний розмір штрафу у 1700 грн. одночасно зменшує навантаження на малих виробників вказаної алкогольної продукції та зберігає істотний розмір покарання підприємств за неподання чи несвоєчасне подання

звіту або подання звіту недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу алкогольних напоїв.

З метою гармонізації законодавства України із законодавством ЄС та створення умов для розвитку малих пивоварних заводів, пивоварної та виноробної галузі в цілому, розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» щодо спрощення господарської діяльності з виробництва пива, вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових».

2. Мета і шляхи її досягнення

Проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» щодо спрощення господарської діяльності з виробництва пива, вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових» (далі - Проєкт Закону) розроблено з метою гармонізації законодавства України із законодавством ЄС, спрощення господарської діяльності з виробництва алкогольних напоїв для малих виробників пива та виробників виноробної продукції, створення умов для розвитку малого підприємництва та покращення інвестиційної привабливості в галузі пивоваріння та виноробства.

Прийняття даного Проєкту Закону також потребує внесення змін до Податкового кодексу України. Тому Проєкт Закону має розглядатися одночасно з пов'язаним з ним проєктом Закону України «Про внесення змін до статті 215 Податкового кодексу України щодо встановлення знижених ставок акцизного податку на алкогольні напої (пиво) для малих виробників пива».

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проєктом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», зокрема щодо:

визначення терміну «малі виробники пива» – суб'єкти господарювання (у тому числі іноземні суб'єкти господарювання, які діють через свої зареєстровані постійні представництва), які здійснюють за повним технологічним циклом виробництво пива в об'ємі, що не перевищує 200 000 гектолітрів на рік, використовують приміщення, які фізично знаходяться відокремлено від території будь-якої іншої пивоварні та не виробляють пиво на підставі договору (ліцензії) про право використання торгової марки або виробничого процесу

іншого виробника. Малі виробники пива не повинні бути пов'язаними особами у значенні підпункту 159 пункту 1 статті 14 Податкового кодексу України з іншими виробниками пива. Якщо два або більше пивоварних заводи співпрацюють, об'єднаний річний обсяг продукції не перевищує 200 000 гектолітрів на рік, такі пивоварні заводи розглядаються як єдиний незалежний пивоварний завод;

встановлення необмеженого строку дії ліцензії на виробництво пива, вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових;

скасування обов'язкової атестації виробництва для виробників пива, вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових кожні п'ять років;

скасування необхідності отримання окремої ліцензії на оптову торгівлю для суб'єкта господарювання, який отримав ліцензію на виробництво алкогольних напоїв (пива) та виробляє до 200 000 гектолітрів пива на рік;

виключення норми щодо застосування фінансових санкцій у вигляді штрафів до суб'єктів господарювання у разі оптової торгівлі пивом понад 3000 гектолітрів пива на рік, за наявності ліцензії, річна плата за яку встановлена в розмірі 30000 гривень;

диференціація штрафних санкцій для малих виробників пива та виноробної продукції за неподання чи несвоєчасне подання звіту або подання звіту з недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу алкогольних напоїв до органу виконавчої влади, уповноваженого Кабінетом Міністрів України видавати відповідні ліцензії.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У зазначеній сфері правового регулювання діє Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального», Податковий кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Проєкту Закону не потребує додаткових фінансових чи інших витрат з державного та місцевих бюджетів.

Реалізація Проєкту Закону призведе до зменшення надходжень до місцевих бюджетів внаслідок скасування ліцензії на оптову торгівлю виключно пивом для виробників пива з обсягом виробництва до 200 000 гектолітрів на рік, у розмірі 18,1 млн. грн. щорічно.

Реалізація Проєкту Закону призведе до збільшення надходжень до бюджетів до 215 млн. грн. у вигляді акцизного збору, ЄСВ, ПДФО та військового збору за рахунок збільшення кількості робочих місць та збільшення кількості виробництва пива в Україні приблизно на 20 млн. літрів.

6. Прогнозовані соціально-економічні та інші наслідки прийняття законопроекту

У разі прийняття Проекту Закону запропоноване регулювання суспільних відносин не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави.

Проект Закону безпосередньо матиме вплив на збільшення робочих місць на ринку праці, рівня зайнятості населення за рахунок збільшення кількості виробників пива.

Реалізація Проекту Закону сприятиме удосконаленню законодавства у сфері державного регулювання виробництва і обігу алкогольних напоїв, зокрема, пива, що сприятиме розвитку пивоварної галузі, відповідно, збільшенню надходжень до державного бюджету податків і зборів, у тому числі акцизного податку.

Проект Закону розроблено з метою приведення у відповідність Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» до вимог законодавства ЄС, згідно Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII, що в свою чергу призведе: до створення від 730 до 2900 робочих місць та збільшення кількості виробництва пива в Україні приблизно на 20 млн. літрів. Разом з тим, у результаті збільшення конкуренції знизиться вартість продукції та збільшиться її якість.

Народні депутати України

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Наталуха Дмитро Андрійович (3203419593)

Сертифікат: 20B4E4ED0D30998C0400000026532C0099B57800

Дійсний до: 19.08.2021 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 14д9/1-2021/46890 від 16.02.2021

390075